

# GEOGRAFIA

## Klasa piąta

### NIEDOSTATECZNY (1)

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

### DOPUSZCZAJĄCY (2)

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- o podaje definicję mapy i wymienia jej elementy;
- o rozpoznaje skalę liczbową, mianowaną i podziałkę liniową;
- o oblicza rzeczywistą odległość, wykorzystując podziałkę liniową;
- o wymienia sytuacje z codziennego życia, w których warto skorzystać z mapy
- o podaje różnice między wysokością względną i bez względną;
- o wskazuje te wysokości na schematycznym rysunku;
- o odczytuje z mapy wysokości bezwzględne;
- o oblicza wysokość względną;
- o wymienia formy terenu: wklęsłe (dolina, kotlina) i wypukłe (pagórek, wzgórze, góra);
- o wymienia barwy wykorzystywane do przedstawienia nizin, wyżyn i gór na mapie.
- o wyjaśnia pojęcie krajobraz;
- o wymienia składniki krajobrazu;
- o wymienia pasy krajobrazowe Polski;
- o odczytuje z mapy nazwy krain geograficznych należących do poszczególnych pasów;
- o wymienia sytuacje, w których jest potrzebna ocena krajobrazu;
- o wskazuje obszary atrakcyjne krajobrazowo na podstawie mapy;
- o wskazuje Tatry na mapie Polski, określa położenie względem swojej miejscowości;
- o podaje nazwę i wysokość najwyższego szczytu;
- o wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego;
- o wskazuje na ilustracji elementy krajobrazu wysokogórskiego;
- o wymienia piętra roślinne Tatr;
- o zna zasady bezpieczeństwa obowiązujące w górach.
- o wskazuje na mapie Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, określa jej położenie względem swojej miejscowości;
- o wskazuje na mapie główne miasta Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej: Kraków, Częstochowę;

- podaje nazwę skały stanowiącej podłoże geologiczne krainy (wapień);
- wymienia cechy krajobrazu wyżyny wapiennej;
- podaje nazwę parku narodowego utworzonego na tym obszarze.
- określa położenie Niziny Mazowieckiej na mapie;
- wskazuje na mapie główne miasta Niziny Mazowieckiej;
- wskazuje na mapie i globusie południki i równoleżniki;
- wskazuje na mapie i globusie równik, południk 0°, południk 180°, zwrotniki, koła podbiegunowe, bieguny;
- wskazuje na mapie i globusie kontynenty i oceany
- podaje czas i przyczyny wielkich podróży geograficznych;
- wymienia imiona i nazwiska przynajmniej dwóch podróżników, którzy przyczynili się do odkrywania Świata;
- omawia przebieg wyprawy Kolumba;
- wyjaśnia pojęcie klimat;
- wymienia składniki klimatu;
- wskazuje na klimatogramie wykres przebiegu temperatury i opadów;
- odczytuje podstawowe informacje z wykresów klimatycznych.
- podaje nazwy kontynentów, na których rosną wilgotne lasy strefy równikowej i lasy strefy umiarkowanej;
- odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku;
- wymienia cechy wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej
- podaje nazwy kontynentów, na których występują sawanny i stepy;
- odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku;
- wymienia cechy krajobrazu sawanny i stepu.
- podaje nazwy kontynentów, na których występują pustynie;
- wyjaśnia pojęcie pustyni;
- odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku;
- wymienia cechy krajobrazu pustyni gorącej i pustyni lodowej.
- podaje nazwy kontynentów, na których występuje krajobraz śródziemnomorski;
- odczytuje z klimatogramu podstawowe informacje dotyczące temperatury i opadów
- wymienia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego.
- wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne i roślinne;
- opisuje, jak zmienia się temperatura na Ziemi od równika do biegunów i wraz z wysokością

### **DOSTATECZNY (3)**

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności jak na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

- wyjaśnia pojęcie skali;
- stosuje różne zapisy skali i prawidłowo je odczytuje;
- zamienia skalę liczbową na mianowaną;
- potrafi przedstawić skalę liczbową i mianowaną w postaci podziałki liniowej;
- odczytuje informacje z mapy, korzystając z legendy;
- podaje prawidłowy zapis wysokości względnej (m) i bezwzględnej (m n.p.m.; m p.p.m.);
- wyjaśnia pojęcie poziomica;
- na podstawie rysunku rozpoznaje formę wklęsłą i odróżnia ją od formy wypukłej;
- wskazuje na rysunku poziomicowym stok stromy i łagodny;
- wyjaśnia, co oznaczają kolory na mapie hipsometrycznej.
- wyjaśnia pojęcie kraina geograficzna;
- wymienia krainy geograficzne należące do poszczególnych pasów krajobrazowych;
- wskazuje na mapie krainę geograficzną i charakteryzuje pas ukształtowania powierzchni, w którym znajduje się jego miejscowość;
- wymienia warunki wpływające na atrakcyjność krajobrazu;
- wyjaśnia, w jakim celu wykonuje się badanie oceny krajobrazu;
- wskazuje w swoim otoczeniu miejsca, które zostały zmienione na lepsze, są najbardziej atrakcyjne krajobrazowo i takie, które wymagają najwięcej zmian
- wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr: Rysy, Gerlach;
- wyjaśnia pojęcia: szczyt, wierzchołek, przełęcz;
- wymienia rośliny typowe dla poszczególnych pięter roślinnych;
- wymienia najważniejsze cechy pogody w Tatrach;
- wymienia formy ochrony przyrody w Tatrach;
- odczytuje podstawowe informacje z mapy turystycznej Tatr.
- wyjaśnia, w jaki sposób tworzyły się skały wapienne;
- wyjaśnia pojęcia: ostańce skalne;
- wskazuje miejsca na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, które warto zobaczyć.
- wskazuje na mapie pozostałe niziny leżące w obrębie pasa Nizin Środkowopolskich;
- wyjaśnia pojęcie równiny;
- wymienia czynniki wpływające na kształtowanie krajobrazu tego regionu;
- wskazuje na mapie Kampinoski Park Narodowy
- wskazuje na mapie pozostałe pojezierza;
- opisuje krajobraz Pojezierza Mazurskiego;
- wymienia zajęcia mieszkańców Pojezierza

- wskazuje na mapie pas pobraża
- opisuje krajobraz Pobrzeża Słowińskiego
- wymienia zajęcia mieszkańców Pobrzeża
- opisuje położenie Warszawy;
- wymienia czynniki przyciągające ludzi do wielkich miast;
- przedstawia krótką charakterystykę Warszawy.
- wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się na Wyżynie Śląskiej;
- wymienia przykłady zastosowania węgla kamiennego;
- wymienia negatywne skutki wpływu przemysłu na środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej.
- wymienia czynniki decydujące o rozwoju rolnictwa;
- wymienia główne rośliny uprawiane na Wyżynie Lubelskiej;
- podaje przykład wąwozu lessowego jako elementu krajobrazu Wyżyny Lubelskiej;
- opisuje pracę rolnika w ciągu roku
- wyjaśnia, czym różni się równik od pozostałych równoleżników;
- wyjaśnia, czym jest globus;
- wie, na jakie półkule dzielą Ziemię: równik i południki 0° i 180°;
- charakteryzuje strefę międzyzwrotnikową i strefy okołobiegunowe;
- wyjaśnia pojęcia: kontynent, ocean.
- wymienia osiągnięcia epoki wielkich odkryć geograficznych;
- wskazuje na mapie przebieg wyprawy Magellana.
- odróżnia pogodę od klimatu;
- odczytuje dane klimatyczne z tabel i wykresów;
- wymienia informacje zawarte na mapach klimatycznych;
- wymienia nazwę strefy klimatycznej, w której znajduje się Polska
- wskazuje na mapie obszary występowania lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej;
- wymienia warstwy lasu strefy umiarkowanej i warstwy wilgotnego lasu strefy równikowej;
- podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w obu strefach;
- wymienia znaczenie lasów dla człowieka.
- wskazuje na mapie obszary występowania sawanny i stepu;
- podaje definicję sawanny i stepu;
- podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w tych strefach krajobrazowych
- wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących pustyń i lodowych;
- wymienia przyczyny powstawania pustyń;
- podaje przykłady roślin i zwierząt typowych dla pustyni gorącej i pustyni lodowej.
- wskazuje na mapie świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego;
- podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w tej strefie krajobrazowej

- wymienia nazwy stref krajobrazowych od równika do bieguna;
- omawia, czym różnią się krajobrazy na Ziemi;
- wskazuje na mapie strefę klimatyczną, roślinną i krajobrazową, w której mieszka

## **DOBRY (4)**

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności jak na ocenę dostateczną, a ponadto:

- zamienia skalę mianowaną i skalę liniową na skalę liczbową;
- określa, która skala jest największa i najmniejsza;
- opisuje, jak dawniej na mapach przedstawiano ukształtowanie terenu;
- podaje zasady wykonywania rysunku poziomicowego;
- odczytuje wysokość bezwzględną punktów leżących pomiędzy poziomicami;
- rozpoznaje na podstawie rysunku.
- podaje cechy charakterystyczne każdego pasa krajobrazowego;
- wymienia procesy kształtujące krajobraz poszczególnych pasów ukształtowania powierzchni Polski;
- rozpoznaje na mapie konturowej pasy krajobrazowe.
- wymienia etapy badania oceny krajobrazu;
- uzasadnia wybór miejsc w najbliższym otoczeniu, które zostały zmienione na lepsze, są najbardziej atrakcyjne krajobrazowo i takie, które wymagają najwięcej zmian,
- porównuje wysokość Tatr z wysokością Alp i Himalajów (zna nazwy i wysokości najwyższych szczytów, wskazuje na mapie);
- opisuje cechy krajobrazu wysokogórskiego (cechy rzeźby, pogodę, piętrowość roślinną);
- przedstawia obyczaje i zajęcia mieszkańców Podhala;
- wymienia i wskazuje na mapie inne łańcuchy górskie w Polsce
- podaje drugą nazwę wyżyny – Jura Krakowsko--Częstochowska;
- wyjaśnia, w jaki sposób utworzyły się ostańce skalne i jaskinie;
- określa położenie Ojcowskiego Parku Narodowego;
- podaje przykłady roślin i zwierząt objętych ochroną w Ojcowskim Parku Narodowym;
- wskazuje sposoby gospodarczego wykorzystania tego regionu;
- wymienia podstawowe osobliwości przyrodnicze i zabytki regionu.
- opisuje ukształtowanie terenu Niziny Mazowieckiej;
- wymienia i podpisuje na mapie główne rzeki Niziny Mazowieckiej;
- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania regionu;
- rozpoznaje charakterystyczne motywy łowickie i kurpiowskie.
- wyjaśnia proces powstawania jezior;
- podaje przykłady jezior;

- podaje przykłady gospodarczego wykorzystania regionu.
- wyjaśnia pojęcia: wydma, klif, jezioro przybrzeżne, ujście rzeki, mierzeja;
- wymienia metody ochrony brzegu przed niszczącą działalnością wody;
- podaje przykłady miejsc atrakcyjnych turystycznie.
- wymienia zalety i wady życia w dużym mieście;
- wymienia charakterystyczne części dużego miasta (centrum: zabytkowe Stare Miasto, nowoczesne centrum biurowe, dzielnice mieszkaniowe, tereny zielone, dzielnice przemysłowe, peryferia/przedmieścia)
- wyjaśnia, w jaki sposób powstał węgiel kamienny;
- wyjaśnia pojęcie przemysłu;
- opisuje krajobraz Wyżyny Śląskiej.
- podaje cechy charakterystyczne lessu;
- opisuje proces powstawania wąwozu lessowego, podaje miejsca występowania;
- wyjaśnia, na czym polega żyzność gleby;
- opisuje krajobraz wiejski;
- podaje przykłady miast Wyżyny Lubelskiej
- wyjaśnia pojęcia: południki, równoleżniki, oś Ziemi;
- wskazuje równoleżniki wyznaczające strefę międzyzwrotnikową i strefy okołobiegunowe;
- omawia położenie kontynentów i oceanów na poszczególnych półkulach;
- wyjaśnia pojęcia: morze, archipelag, wyspa, cieśnina, wszechocean.
- podaje nazwiska podróżników, którzy przyczynili się do odkrywania kontynentów i opisuje ich osiągnięcia;
- wymienia tereny najslabiej poznane przez człowieka;
- wymienia sposoby przedstawiania danych klimatycznych;
- wyjaśnia pojęcie klimatogram;
- wyjaśnia pojęcie strefa klimatyczna;
- oblicza średnią wartość temperatury powietrza;
- wyjaśnia pojęcie amplituda;
- wymienia strefy klimatyczne
- analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramów;
- opisuje klimat wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej;
- opisuje warunki codziennego życia w wilgotnym lesie równikowym.
- analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramów;
- opisuje klimat sawanny i stepu;
- podaje inne nazwy stepów, określa miejsca ich występowania;
- podaje, w jaki sposób człowiek wykorzystuje gospodarczo te regiony.
- analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramów;

- opisuje klimat pustyni gorące i lodowej;
- opisuje gospodarcze wykorzystanie pustyń
- podaje obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego w Europie;
- wyjaśnia pojęcie: makia;
- analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramu;
- opisuje klimat śródziemnomorski;
- wymienia rośliny uprawne występujące na terenie krajobrazu śródziemnomorskiego.
- wyjaśnia pojęcie strefy krajobrazowej;
- wskazuje na mapie strefy krajobrazowej;
- wymienia czynniki decydujące o zróżnicowaniu stref krajobrazowych;
- omawia, czym jest piętrowość klimatyczno-roślinna, wymienia czynnik wpływający na jej występowanie;
- wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatu na Ziemi.

### **BARDZO DOBRY (5)**

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności jak na ocenę dobrą, a ponadto:

- porządkuje skale od największej do najmniejszej (i odwrotnie);
- oblicza odległość rzeczywistą na podstawie różnych rodzajów skali;
- wskazuje wybrane obiekty na mapach w różnych skalach;
- wyjaśnia, dlaczego mapa jest źródłem informacji;
- wyjaśnia proces powstawania rysunku poziomicowego
- odczytuje informacje z mapy poziomicowej;
- wyjaśnia, czym charakteryzuje się mapa hipsometryczna;
- wskazuje różnice pomiędzy mapą ogólnogeograficzną a mapą tematyczną.
- podaje cechy wspólne i różnice pomiędzy pasami krajobrazowymi;
- rozpoznaje pasy krajobrazowe na podstawie opisu i ilustracji;
- wyjaśnia, dlaczego ukształtowanie powierzchni Polski ma charakter pasowy;
- podaje przykłady elementów krajobrazu, będących efektem działania procesów geologicznych.
- planuje badanie oceny krajobrazu na podstawie wrażeń;
- przygotowuje materiały potrzebne do badania oceny krajobrazu;
- wskazuje procesy geologiczne, które przyczyniły się do ukształtowania krajobrazu Tatr;
- wskazuje zależność pomiędzy wysokością n.p.m. a piętrowością roślinną i pogodą;
- analizuje mapę turystyczną Tatr (oblicza wysokość względną, odległość między wskazanymi punktami, określa, czy stok jest stromy czy łagodny);
- opisuje podstawowe cechy krajobrazu górskiego Karkonoszy i Gór Stołowych.

- opisuje krajobraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej;
- podaje nazwy charakterystycznych jaskiń (Łokietka, Wierna);
- wyjaśnia, co oznacza określenie „Orle Gniazda”;
- wymienia najważniejsze zabytki Krakowa;
- rozpoznaje tradycyjny strój krakowski.
- wyjaśnia proces powstawania meandrów, starorzeczy i wydm śródlądowych;
- wskazuje cechy charakterystyczne Niziny Mazowieckiej, które są wspólne dla innych nizin w Polsce;
- wyjaśnia, w jaki sposób człowiek przyczynił się do kształtowania krajobrazu Niziny Mazowieckiej.
- wyjaśnia, jak powstał krajobraz pojezierny;
- porównuje cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej i Pojezierza Mazurskiego;
- wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje walory przyrodnicze Pojezierza Mazurskiego
- wyjaśnia proces powstawania jezior przybrzeżnych, podaje przykłady;
- opisuje proces powstawania wydm;
- wyjaśnia proces niszczenia klifu, podaje miejsce występowania;
- opisuje krajobraz Słowińskiego Parku Narodowego.
- opisuje życie w dużym mieście;
- wyjaśnia, dlaczego wygląd miast często ulega zmianie;
- opisuje charakterystyczne części Warszawy, podając przykłady z infrastruktury miasta.
- wyjaśnia, dlaczego powstało skupisko dużych miast na Wyżynie Śląskiej;
- wyjaśnia, dlaczego krajobraz Wyżyny Śląskiej to krajobraz przekształcony;
- podaje przykłady zmian w krajobrazie spowodowanych rozwojem przemysłu.
- wskazuje na mapie krainy geograficznej o korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa;
- przedstawia budowę gleby;
- podaje cechy urodzajnych gleb: czarnoziemów;
- wymienia atrakcje turystyczne Wyżyny Lubelskiej;
- opisuje cechy południków i równoleżników, podaje ich znaczenie;
- opisuje strefy oświetlenia Ziemi;
- wymienia kontynenty według wielkości powierzchni;
- uzasadnia, dlaczego Ziemia nazywana jest błękitną planetą.
- wymienia nazwiska polskich podróżników i odkrywców;
- wskazuje na mapie miejsca trudne do zbadania (Rów Mariański, pasma górskie poszczególnych kontynentów).
- oblicza amplitudę temperatury powietrza;
- analizuje wykresy klimatyczne;
- wskazuje na mapie świata strefy klimatyczne;



- o opisuje krajobraz wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej;
- o podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w obu strefach krajobrazowych;
- o wyjaśnia pojęcie: epifit, podaje przykłady roślin.
- o opisuje krajobraz sawanny i stepu;
- o podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych;
- o opisuje życie ludzi na sawannie i stepie.
- o opisuje krajobraz pustyni gorącej i pustyni lodowej;
- o podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych;
- o opisuje życie ludzi na pustyni gorącej i pustyni lodowej.
- o opisuje krajobraz śródziemnomorski;
- o uzasadnia, dlaczego celem podróży jednej trzeciej turystów świata są kraje położone nad Morzem Śródziemnym;
- o wyjaśnia, dlaczego ludzie żyjący w tej strefie są długowieczni.
- o wyjaśnia, dlaczego strefy krajobrazowe układają się pasami;
- o wyjaśnia, dlaczego na Ziemi są różne strefy klimatyczne;
- o wyjaśnia pojęcie krajobrazu astrefowego, podaje przykłady krajobrazów.

## **CELUJĄCY (6)**

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy i umiejętności jak na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- o wskazuje zależność pomiędzy skalą a szczegółowością mapy;
- o odróżnia mapy w skali dużej od map w skali małej;
- o biegle oblicza odległości w terenie na podstawie skali mapy;
- o wybiera odpowiednią mapę w zależności od wskazanego problemu, samodzielnie ją interpretuje.
- o wykonuje rysunek poziomicowy form terenu według instrukcji;
- o ustala skalę barw do rysunku poziomicowego;
- o opisuje ukształtowanie terenu na podstawie mapy hipsometrycznej;
- o podaje przykłady map ogólnogeograficznych i map tematycznych.
- o przedstawia charakterystykę pasów krajobrazowych na podstawie map;
- o rozpoznaje na mapie konturowej krainy geograficzne.
- o przeprowadza badanie oceny krajobrazu;
- o analizuje wyniki, wyciąga wnioski;
- o przedstawia własne propozycje zmian w krajobrazie najbliższej okolicy, aby była to przestrzeń przyjazna;
- o opisuje procesy kształtujące rzeźbę wysokogórską;

- wyjaśnia proces powstawania doliny U-kształtnej (np. na przykładzie Doliny Kondratowej);
- porównuje krajobraz wysokogórski Tatr z krajobrazem Karkonoszy i Gór Stołowych;
- porównuje obyczaje i kulturę mieszkańców Podhala i swojego regionu;
- samodzielnie na podstawie mapy i innych źródeł informacji przygotowuje program jednodniowej wycieczki w Tatrach;
- wyjaśnia pochodzenie nazwy Jura Krakowsko-Częstochowska
- wyjaśnia pojęcie skamieniałość;
- uzasadnia, dlaczego Wyżyna Krakowsko-Częstochowska należy do atrakcyjnych turystycznie regionów Polski;
- uzasadnia, dlaczego Kraków jest miastem atrakcyjnym dla turystów.
- wyjaśnia rolę łądολου w kształtowaniu rzeźby nizin Polski Środkowej;
- wyjaśnia, dlaczego Puszcza Kampinoska nazywana jest płucami Warszawy.
- podaje różnice pomiędzy rzeźbą staro i młodoglacjalną;
- wskazuje na mapie przykłady obszarów;
- porównuje na podstawie mapy hipsometrycznej pojezierza Polski;
- wskazuje osobliwości przyrodnicze regionu.
- wskazuje zależności pomiędzy działalnością morza, wiatru i rzek a rodzajami wybrzeży;
- wskazuje na mapie miejsca występowania wybrzeża wysokiego i niskiego;
- wyjaśnia różnicę między budującą i niszczącą działalnością wody morskiej i wiatru (podaje przykłady form);
- wyjaśnia, dlaczego nad morzem rozwija się turystyka.
- przedstawia krótki rys historyczny Warszawy;
- opisuje dolinę Wisły w Warszawie;
- podaje przykłady działań mających na celu poprawę komfortu życia w dużym mieście (na przykładzie Warszawy).
- uzasadnia, że występowanie surowców wpływa na kształtowanie krajobrazu;
- podaje przykłady działań mających na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego Wyżyny Śląskiej.
- wyjaśnia, od czego zależy żyzność gleby;
- wymienia inne rodzaje żyznych gleb występujących w Polsce;
- podaje, jakie zabiegi poprawiają jakość gleby;
- wskazuje różnice pomiędzy wsią rolniczą podmiejską;
- wyjaśnia różnice między kształtem południków i równoleżników na mapie i globusie;
- wie, kim był Eratostenes;
- wyjaśnia pochodzenie nazw kontynentów.
- opisuje osiągnięcia Polaków w odkrywaniu i badaniu kontynentów;
- wskazuje na mapie miejsca badane przez Polaków;

- przedstawia odkrycia geograficzne na osi czasu
- opisuje klimat na podstawie dowolnego klimatogramu;
- wykonuje klimatogram na podstawie danych klimatycznych;
- porównuje krajobraz wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej;
- wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi;
- opisuje rdzennych mieszkańców Amazonii i Kotliny Konga.
- porównuje krajobraz sawanny i stepu;
- wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi, a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi;
- opisuje sawannę jako atrakcję turystyczną.
- porównuje krajobraz pustyni gorącej i pustyni lodowej;
- wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi, a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi;
- wyjaśnia pochodzenie nazw: Antarktyda, Antarktyka, Arktyka.
- wyjaśnia, dlaczego w strefie śródziemnomorskiej krajobraz jest zmieniony przez człowieka;
- opisuje symbolikę wybranych roślin śródziemnomorskich.
- uzasadnia, że elementy środowiska przyrodniczego są ze sobą ściśle związane;
- wyjaśnia różnice pomiędzy krajobrazem strefowym i astrefowym;
- wyjaśnia zależność pomiędzy strefowością krajobrazów a piętrowością klimatyczno-roślinną.